

INNEHÅLL.

Sid.

Lördagen den 10 januari.

Hälsningstal	3
Protokoll från justitiedepartementet ang. fullmaktsgranskning	3
Upprop	5
Talmansval	5
Sekreterarval	5

Måndagen den 12 januari.

Ang. antalet suppleanter i de ständiga utskotten	6
Gudstjänst i slottskapellet	7
Riksdagens öppnande å rikssalen	7

Tisdagen den 13 januari.

Val av kanslitillsättare	8
» » talmanskonferens	8
» » kanslideputerade	8
Riksdagsberättelsen	9
Kungl. skrivelse om förordnande av statsrådet Danielson att utöva viss befattning med riksdagsärenden	9
Interpellation av herr Persson, Karl, om ersättning till jordbrukare för skördeföruster	9
Interpellation av herr Oswald om tryggande av jordbrukets maskinbehov	10

(Forts.)

Sid.

Torsdagen den 15 januari.

Val av ledamöter i de ständiga utskotten	13
Svar på frågor av herr <i>Sjödahl</i> ang. höjning av de kommunala ortsavdragen m. m.	15
Interpellation av herr <i>von Heland</i> ang. höjning av pensionsåldern för statsanställda	17

Fredagen den 16 januari.

Val av suppleanter i de ständiga utskotten	19
--	----

Sedan i kraft av § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen riksdagen sammankommit till lagtima möte här i huvudstaden lördagen den 10 januari 1948, sammanträdde riksdagens första kammare i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingssal samma dag,

Lördagen den 10 januari,

kl. 11 förmiddagen.

Herr NILSSON, JOHAN, framträdde till talmansbordet och yttrade: Ärade ledamöter! Återigen har jag att i egenskap av kammarens ålderspresident hälsa eder alla, såväl förutvarande som nytillkomna ledamöter, värdsamt och hjärtligt välkomna till nu börjande riksmöte.

Vi samlas måhända med något svikna förhoppningar över att de efterverkningar, som de förhärjande krigsåren medfört, icke synas vara så lätta att övervinna som man hoppats på. I det praktiska verklighetsbetonade levande livet lär oss erfarenheten, att om beräkningar slå fel, så får man inte bortse ifrån nödvändigheten av förändringar som leda till åsyftat gott resultat. Rikspolitiken torde icke främjas på önskvärdt sätt, om vi inte kunna enas härom. Kammaren har säkert framför sig problem som äro synnerligen betydelsefulla för land och folk. Låtom oss tro att gedigen erfarenhet, kunnighet och framsynthet skola få avgörande inflytande på de beslut, som böra stadfästas med sikte, icke blott på välfärd för oss själva, utan även med upprätthållande av respekt och aktning för vårt älskade fosterland. Med denna förhoppning förklarar detta sammanträde öppnat.

Sedan herr ordföranden därefter intagit talmansplatsen, tillkännagav herr ordföranden, att han på grund av bestämmelsen i § 1 mom. 2 av kammarens ordningsstadga anmodat kammarskrivaren Eric Carlén att, till dess sekreterare blivit utsedd, föra kammarens protokoll ävensom att herr ordföranden för till-

fället anställt kanslibiträden till erforderligt antal.

Upplästes och lades till handlingarna följande från justitiedepartementet ankomna

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 3 januari 1948.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter som skulle inför departementschefen företagas innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar Rooth, Björnsson och Hall samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar Örne, Lindqvist och Eriksson.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter dels för 18 personer, som vid val i september 1947 för vissa valkretsar utsetts till ledamöter av riksdagens första kammare för en tid av åtta år, räknade från och med den 1 januari 1948, dels ock för 4 personer, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens första kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

Oskar Adelson.

Den återopade förteckningen, som jämväl upplästes, lydte sålunda:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens första kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 3 januari 1948.

Stockholms län och Uppsala län.

- 1 Byråchefen Ragnar Lundqvist, Rotebro.

Södermanlands län och Västmanlands län.

- 2 Förre smeden Carl H. Dahlström, Knäppinge, Sparreholm.
 3 Professorn Hugo Osvald, Ultuna, Uppsala.
 4 Folkskolläraren David Norman, Fagersta.
 5 Folkskolinspektören Gustaf Fahlander, Eskilstuna.
 6 Kaptenen Erik von Heland, Århammar, Stigtomta.
 7 F. d. kontoristen Iwar Anderson, Arboga.
 8 Överingenjören Folke Petré, Västerås.
 9 Partisekreteraren Sven Andersson, Stockholm.
 10 Förre verkstadsarbetaren Gustaf Widner, Kolsva.

Östergötlands län med Norrköpings stad.

- 11 Nämndemannen Sven Peter Holtertz, Bråta, Ringarum.
 12 Lantbrukaren Karl Ivar Nilzon, Eriksberg, Ringarum.

Jönköpings län.

- 13 Direktören Hjalmar Weiland, Näs-sjö.

Blekinge län och Kristianstads län.

- 14 Statsrådet Ernst Wigforss, Stockholm.

- 15 Möbelsnickaren Elof Hällgren, Hällevik.
 16 Direktören Emil Petersson, Karlskrona.
 17 Lantbrukaren Gustaf Elofsson, Vä.
 18 Redaktören Nils Elowsson, Kristianstad.
 19 F. d. landshövdingen Johan Nilsson, Kristianstad.
 20 Fabrikören N. Ragnar Rosenberg, Hässleholm.
 21 Småbrukaren Karl Persson, Vinslöv.
 22 Överdirektören Hardy Göransson, Stockholm.

Vidare upplästes och lades till handlingarna två från justitiedepartementet ankomna protokoll, så lydande:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1948.

Till justitiedepartementet hade *dels* den 8 januari 1948 från länsstyrelsen i Älvsborgs län *dels ock* den 9 januari 1948 från länsstyrelserna i Kalmar län och Malmöhus län inkommit fullmakter för respektive landstingsmannen Otto Niklasson i Råda, kommunalborgmästaren John Wiktör Jonsson i Nybro och rektorn Hjalmar Nilsson i Alnarp, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens första kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakterna icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte de granskade fullmakterna överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

Oskar Adelson.

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 10 januari 1948.

Till justitiedepartementet hade den 10 januari 1948 från länsstyrelsen i

Värmlands län inkommit fullmakt för sekreteraren Hulda Flood, Stockholm, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens första kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till första kammaren.

I ämbetet:

Oskar Adelson.

Enligt § 2 i ordningsstadgan för kammaren anställdes nu upprop av kammarens ledamöter, varvid såsom frånvarande antecknades:

herr *Ljungdahl*,
» *Ramberg*.

Följande till kammaren inkomna ansökning upplästes:

Riksdagens första kammare, Stockholm.

Undertecknad, som för närvarande på Kungl. Maj:ts uppdrag deltagit i Föränta Nationernas handelskonferens i Havanna, får härmed värdsamt anhålla att tills vidare bli befriad från deltagande i riksdagsarbetet.

Havanna, Cuba, den 30 december 1947.

Vilmar Ljungdahl.

På gjord proposition bifölls ansökningen för den tid, varunder herr Ljungdahl av den i ansökningen omförmälda anledningen vore förhindrad att deltaga i riksdagsarbetet.

Vidare upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Riksdagens första kammare, Stockholm.

Med stöd av här närslutna läkarintyg får jag värdsamt anhålla om tjänstledighet från riksdagsarbetet från och med

den 10 januari 1948 till den 24 januari 1948.

Glava Glasbruk den 8 januari 1948.

Alb. Ramberg.

Ledamot av riksdagens första kammare.

Att riksdagsman *Albert Ramberg*, Glava glasbruk, född den 21 januari 1885, under tiden fr. o. m. den 10 januari 1948 t. o. m. den 24 januari 1948 på grund av hjärtsjukdom är otörmögen inställa sig vid riksdagen intygas.

Glava den 8 januari 1948.

Henry Starrin,

leg. läkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Företogs val av talman; och utsågs därtill:

herr Nilsson, Johan . . . med 139 röster.

Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därtill:

herr Gränebo med 106 röster.

Företogs val av andre vice talman; och utsågs därtill:

herr Åkerberg med 102 röster.

Herr TALMANNEN yttrade: De nu förrättade valen ha resulterat i att såväl talmannen som vice talmännen fått sina mandat förnyade. Jag anhåller att å egna och vice talmännens vägnar få framföra ett värdsamt och hjärtligt tack för detta förnyade förtroende.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att nu företaga val av sekreterare.

Valet företogs, och befanns efter valförrättningens slut hava blivit till sekreterare utsedd:

kanslirådet G. H. Berg-

gren med 94 röster.

Kanslirådet Berggren fick nu företräda, underrättades, att han blivit av

kammaren vald till sekreterare, och övertog protokollföringen.

In fidem
Erik Carlén.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att måndagen den 12 innevarande månad kl. 11 förmiddagen infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats 75 inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelningen av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet i varje valkrets finge ske genom sekreteraren.

Denna hemställan bifölls.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11.54 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Måndagen den 12 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 10.30 förmiddagen.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, det första kammaren ville besluta att vid sammanträde tisdagen den 13 innevarande månad företaga följande val, nämligen

dels av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli,
dels av fyra ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna,
dels ock av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli.

Detta förslag antogs.

Herr talmannen yttrade vidare, att han, likaledes efter samråd med andra kammarens talman, finge föreslå, det första kammaren ville besluta att företaga vid sammanträde, som komme att hållas torsdagen den 15 i denna månad, val av ledamöter och vid sammanträ-

de påföljande dag val av suppleanter i de ständiga utskotten.

Vad herr talmannen sålunda föreslagit bifölls.

Ordet lämnades härefter till herr DOMÖ, som anförde: Herr talman! Jag ber att få hemställa, att första kammaren måtte besluta, att antalet suppleanter i de ordinarie utskotten, förutom utrikesutskottet, vad denna kammare beträffar måtte bestämmas till: för konstitutionsutskottet 15, för statsutskottet 21, för bevillningsutskottet 15, för bankoutskottet 10, för första lagutskottet 12, för andra lagutskottet 13 och för jordbruksutskottet 11.

Denna hemställan bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 10.32 förmiddagen, att ajournera sina förhandlingar till kl. 10.45 förmiddagen.

Till åttlydnad av Kungl. Maj:ts kallelse avgingo herr talmannen och kammarens ledamöter kl. 10.45 förmiddagen till slottskapellet, där riksdagspredikan hölls av kyrkoherden i Göteborgs Vasa församling, e. o. hovpredikanten Gerhard Rexius. Efter gudstjänstens slut begav kammaren sig till rikssalen, i vilken även andra kammaren infann sig.

Hans Maj:t Konungen kom tillstådes och öppnade riksdagen med det i protokollsbihanget införda tal.

Herr TALMANNEN framträdde därpå och yttrade: Allernådigste Konung, Eders Maj:t! Vid varje riksdags början nödgas man kasta en återblick på gånget år och finner då måhända anledning till såväl glädje som sorg. För Eders Maj:t och hela den kungliga familjen har genom vår svenska arvfurste H. K. H. Hertigen av Västerbottens tragiska död åsamkats en tung sorg som delas av Sveriges folk. Jämväl vid förlusten av H. K. H. Hertigen av Närke har allmänt uttryck av sorg gjort sig gällande. För Eders Maj:ts 40-årsjubileum som regent uppmärksammades vida utöver landets gränser, lyckönskningar och uttryck för beundran och tacksamhet strömmade in i särskilt hög grad från vårt eget lands medborgare.

Är ha förflutit sedan sista världsfreden kungjordes, men mycket tycks återstå innan man kan tala om fredens välsignelse. De som påtagit sig ansvaret för en betryggande nyordning arbeta ännu på ett förberedande stadium. Resultatet är ovisst. Vi kunna inte frigöra oss ifrån bekymmer och oro. Kännbara verkningar för vårt eget näringsliv, med följande svårigheter som vi icke väntat i ekonomiskt hänseende, medföra hårda påfrestningar. Mången blickar hän mot framtiden med missmod, men denna inställning får inte bliva dominerande. Vår ekonomiska styrka har överskattats, felkalkyler bereda den enskilde och staten bekymmer, men vi få därför inte misströsta. Fosterlandets gamla goda anseende måste upprätthållas och vila på

solid grund. Vårt försvar och vår självförsörjning äro oundgängliga hörnstenar. Vi måste sörja för dessas vidmakthållande, och vi måste låta alla produktiva krafter få arbeta i lugn och frihet. Om så sker kan den ekonomiska jämvikten få stöd och styrka för upprätthållande av berättigade sociala och kulturella intressen. Under förhoppning om att Eders Maj:t skall få erfara lyckosam utveckling för land och folk och att det nu öppnade riksmötet skall fatta gagnliga beslut samt med uppriktigt välönskan till Konung och konungahus framför jag nu till Eders Maj:t första kammarens undersåtliga vördnad, tillit och trohet.

Sedan andra kammarens talman där- efter i denna kammarens namn till Hans Maj:t Konungen framfört andra kammarens undersåtliga vördnad, fingo talmannen vardera mottaga, av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet Wigforss ett exemplar av Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1948/49; nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1947/48; nr 5, med förslag till förordning om särskild automobilskatt, m. m.; nr 6, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror; nr 7, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker samt om fortsatt giltighet av förordningen, m. m.; nr 8, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt; nr 9, med hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för ökning av statsverkets andel i totalisator-, tips- och lotterimedel; ävensom nr 10, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt, m. m.; samt av herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet Zetterberg ett exemplar

av Kungl. Maj:ts berättelse till 1948 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien å rikssalen avslutades och första kammaren enligt beslut, fattat före avtågandet från

samlingsrummet, åtskildes vid utgången från rikssalen kl. 12.22 på dagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Tisdagen den 13 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr statsrådet *Vougt* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 13, angående täckande av vissa medelsbrister, redovisade såsom proprietalanser i försvarets civilförvaltnings räkenskaper;

nr 14, angående täckande av viss genom valutakursförändring uppkommen medelsbrist;

nr 15, angående livränta till N. O. H. Blom; samt

nr 16, med förslag till förordning angående ändring i förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring.

Företogs val av fyra ledamöter för att jämte talmannen tillsätta kammarens kansli; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Bergh	med 74 röster,
» Björnsson	» 74 » ,
» Elofsson, Gustaf,	..	» 74 » ,
» Ström	» 74 » .

Herr statsrådet *Zetterberg* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 3, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 7 § förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor;

nr 11, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 15

november 1912 (nr 298) om provianteringsfrilager, m. m.;

nr 12, med förslag till förordning angående de tider, då allmän fastighets-taxering skall äga rum, m. m.;

nr 17, angående godkännande av protokoll angående det svensk-isländska varuutbytet;

nr 18, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 6 mars 1942 (nr 63) angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift; samt

nr 21, angående fortsatt statsgaranti för exportkredit;

dels ock Kungl. Maj:ts skrivelse nr 4, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

Anställdes val av fyra ledamöter för att delta i talmansöverläggningarna; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Björnsson	med 65 röster,
» Andersson, Elon,	..	» 64 » ,
» Domö	» 64 » ,
» Tjällgren	» 64 » .

Företogs val av två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli; och befunnos efter valförrättningens slut därtill hava blivit utsedda:

herr Wahlmark	med 62 röster,
» Velandér	» 62 » .

Interpellation om ersättning till jordbrukare för skördeförkluster.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts nästlidna dag på rikssalen överlämnade berättelse till 1948 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen överlämnade propositioner nr 1, 2 och 5—10.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens år 1947 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1946—30 juni 1947.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens år 1947 församlade revisorers berättelse angående riksbanken.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet riksdagens år 1947 församlade revisorers berättelse om verkställd granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1946—30 juni 1947 m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott militieombudsmannens vid innevarande riksmöte avgivna ämbetsberättelse.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 3, 11—18 och 21.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse nr 4, med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Berndt Gunnar Emil Da-

nielson att under innevarande lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelses innehåll genom utdrag av protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hava inseende över riksdagens kansli.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 1, av herrar *Nerman* och *Ström*, om ändrad lydelse av § 4 regeringsformen;

nr 2, av herr *Petersson, Emil*, om borttagande av skatten å sådan bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske, m. m.;

nr 3, av herr *Schlyter*, om utredning angående ändringar i gällande lagstiftning om registrering av brott och förseelser;

nr 4, av herr *Näsgård* och herr *Andersson, Jones Erik*, om ändring av bestämmelserna rörande folkpensionsförmånerna till på statens sinnessjukhus intagna pensionsberättigade personer;

nr 5, av herrar *Öhman* och *Norling*, om dyrtidstillägg å folkpensionsförmånerna;

nr 6, av herr *Isaksson* m. fl., i anledning av 1947 års riksdags beslut rörande bestämmelsen i normalbrandordningarna om avstånd mellan stack och byggnad; samt

nr 7, av herr *Domö* m. fl., om åtgärder för avhjälpande av bristen på vissa för jordbruksdriften nödvändiga maskiner och redskap.

Interpellation om ersättning till jordbrukare för skördeförkluster.

Herr PERSSON, KARL, erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Skördeutfallet 1947 blev ju en besvikelse för landet i dess helhet. Det blev mycket varierande för olika landsdelar, och för de enskilda jordbrukarna blev resultatet ännu mera ojämnt.

Interpellation om tryggande av jordbrukets maskinbehov.

I de av torkan svårast drabbade delarna av landet finnas enskilda jordbrukare, som ha fått mindre än en tredjedel av normal skörd. Visserligen skall ett belopp av 75 miljoner kr. utgå som missväxtbidrag, i form av pristillägg på mjölk, och en del av detta eller 25 miljoner kr. fördelas på de områden, som blevo svårast drabbade av torkan, men för de jordbrukare inom dessa områden, som fått sin skörd nedsatt till hälften eller därunder, har detta allt för liten betydelse för att hjälpa dem över ens de svåraste följderna av missväxten. Dessa jordbrukare komma med all säkerhet att få ekonomiska svårigheter för många år framåt. Detta gäller i synnerhet sådana jordbrukare som redan förut ha en svag eller ansträngd ekonomi. Om svaga skördar eller andra ogynnsamma ekonomiska omständigheter inträffa under innevarande år eller under de närmast därefter följande åren, torde de allra svagast ställda jordbrukarna aldrig kunna ekonomiskt återhämta vad de förlorat på grund av fjolårets missväxt.

Det blir ju även dessa jordbrukare, som få bära den proportionellt största delen av den självrisk på 100 miljoner kr., för vilken täckning i jordbrukskalkylen enligt tidigare överenskommelse ej åstadkoms vid jordbruksuppgörelsen. Det kan väl ej anses på något sätt orimligt, om dessa jordbrukare kunde få tillgodogöra sig någon liten del av denna riskmarginal. Flertalet av dem skulle säkert genom en sådan hjälp kunna bemästra de svåraste ekonomiska problemen. Det skulle därför vara rimligt och rättvist, om de finge den del av skördeminskningen, som ligger under halv skörd, ersatt av statsmedel. Detta skulle ge dem nya möjligheter och kanske framför allt nytt hopp samt sporra dem till nya tag för såväl sin egen som landets försörjning. Det är ju även så, att inom de av torkan drabbade områdena är det de minst motståndskraftiga jordbruken på de lättare och magrare jordarna som lidit mest, vilket ligger i sakens natur. Det är i regel även så, att dessa jordbruks ägare redan förut ha en mycket svag ekonomi.

Det kan kanske anses som mindre välbetänt att i dessa inflationstider yrka på att statsmedel skall utanordnas till nya ändamål, men dels bleve detta ett engångsanslag, och dels äro ju de ekonomiskt svagaste mest känsliga för prisförhöjningar. T. o. m. de varor, som de på grund av missväxten i större utsträckning behöva köpa, t. ex. stråfoder, kraftfoder, utsäde m. m., ha, åtminstone i någon mån, blivit fördyrade av samma orsak. För övrigt kan det väl knappast verka inflationsdrivande att genom statsmedel ersätta någon del av sådana ej självförvärlade förluster, som annars för den enskilde jordbrukaren måste regleras genom högre skuldsättning. För att dessa medel skulle kunna fördelas åt dem, som verkligen behöva desamma, är det olämpligt att låta dem utgå som pristillägg på produkter. De böra i stället utgå som kontantbidrag i likhet med de bidrag, som under tidigare år ha utgått som ersättning för skador på skördar genom översvämningar och liknande orsaker.

Med hänvisning till vad jag sålunda anført får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande frågor:

Har statsrådet kännedom om att det i vissa delar av landet finnes enskilda jordbrukare som på grund av torkan drabbats av skördeminskning till mer än hälften under normal skörd?

Har statsrådet i så fall för avsikt att vidtaga åtgärder för att på något sätt med statsmedel lämna dessa jordbrukare ekonomisk ersättning för de lidna skörde-förlusterna?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation om tryggande av jordbrukets maskinbehov.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr OSVALD, som yttrade: Herr talman, mina damer och herrar! Den på senare år alltmera framträdande bristen på maskiner och redskap för jordbruket utgör

Interpellation om trygghet av jordbrukets maskinbehov.

ett allvarligt hot mot vårt lands livsmedelsproduktion. Hotet blir desto allvarligare, som den alltjämt pågående minskningen av arbetskraft inom jordbruket gör att en ökad insats av maskiner, en nymekanisering, är oundgängligen nödvändig, om produktionen inom jordbruket skall kunna upprätthållas.

Vilken uppfattning man än må hysa om livsmedelsproduktionen i världen på lång sikt och därav betingade framtida möjligheter till import av livsmedel, torde det stå klart, att de närmaste åren komma att kännetecknas av en bristsituation, och även om en import av livsmedel i viss utsträckning kan bli möjlig under den närmaste framtiden, synas priserna på importerade livsmedel komma att ligga väsentligt över de inhemska. Både med hänsyn till försörjningen med livsmedel och till den nu rådande valutaisituationen är det därför synnerligen angeläget, att jordbrukets behov av maskiner och redskap i full utsträckning tillgodoses.

Större delen av jordbrukets maskinbehov fylls genom inhemska tillverkning. Bristen på järn har emellertid under senaste tid haft till följd, att det redan nu föreligger en stor brist, och denna kan beräknas bli ännu större, om inte kraftiga åtgärder snarast vidtagas.

Under krigets första år ransonerades icke järnet till maskinindustrin. Men år 1943 nödgades man vidtaga en viss begränsning av tilldelningen. Flera omständigheter, t. ex. en viss import av järn, förekomsten av goda järnlager hos flera tillverkare m. m., gjorde emellertid, att begränsningen icke omedelbart tog sig uttryck i minskning av produktionen av jordbruksmaskiner.

På grund av bristen på arbetskraft vid järnverken under år 1946 nedskars tilldelningen av järn till maskintillverkarna mycket starkt, i vissa fall ned till 56 % av 1930-talets genomsnittliga förbrukning. Detta hade till följd, att maskinproduktionen minskade mycket starkt särskilt under år 1947. I fråga om flera maskintyper har det icke varit möjligt att upprätthålla produktionen i den omfattning, som hade krävts för att jord-

bruket skulle kunna bedrivas med tillräcklig effektivitet. Vid vårarbetena och än mer under trädesbruket under år 1947 visade det sig, att tillförseln av harvar och slitdetaljer till sådana var otillräcklig och att inga som helst reserver funnos tillgängliga. I fråga om hästhackor var situationen i stort sett densamma. På hösten visade det sig vara än sämre ställt med traktorplogar och slitdelar till alla slags plogar. Läget förvärrades nu av den torra väderleken, som gjorde marken synnerligen svårbehandlad, varigenom maskiner och redskap utsattes för stora påfrestningar.

Minimibehovet av valsjärn och plåt för tillverkning av det normala behovet av lantbruksmaskiner har beräknats till 37 000 ton per år. Tillgången var för år 1947 endast omkring 30 000 ton. För innevarande år kan den enligt nu föreliggande planering beräknas till högst 25 000 ton, eller omkring 70 % av det normala minimibehovet. Bristen för 1948 uppgår till 12 000 ton. Lägges härtill 1947 års brist, utgör den nu föreliggande bristen icke mindre än 19 000 ton.

Denna brist på järn för maskinindustrin måste komma att medföra en nedbrytning av jordbrukets maskinutrustning, vilket kommer att ha en ödesdigert inverkan på jordbrukets produktionsförmåga.

Jordbrukets maskinbehov kan emellertid icke tillgodoses enbart genom inhemska tillverkning. Av vissa maskiner är en import oundgängligen nödvändig. Detta gäller främst traktorer. Man beräknar, att det erfordras omkring 3 000 traktorer per år för att ersätta en normal maskinavgång och att det dessutom behövs 3 000 traktorer för nymekanisering till följd av avtappningen av folk från jordbruket. Den bristande tillgången på traktorer under senare år har emellertid haft till följd att omkring 10 000 traktorer kunna anses vara praktiskt taget utslitna; av dessa torde 4 000 behöva ersättas under detta år. Härav följer, att det totala behovet av traktorer för i år uppgår till omkring 10 000 st. Under förutsättning att 2 500 traktorer kunna tillverkas inom landet, skulle im-

Interpellation om tryggande av jordbrukets maskinbehov.

portbehovet vara 7 500 st. Härav måste man skaffa 4 500 från Förenta staterna och återstoden från England. För anskaffning av det här angivna antalet amerikanska traktorer jämte erforderliga reservdelar torde erfordras ett dollarbelopp motsvarande omkring 18 miljoner kronor.

För traktorplogar kan på liknande sätt årets behov beräknas till 12 000 st., varav 6 500 från Förenta staterna. Härför torde krävas ett dollarbelopp motsvarande 5 miljoner kronor.

Av övriga arbetsmaskiner för traktordrift, kultivatorer, skumplogar, slättermaskiner, bindare, skördeetröskor och sprutor, bör — under förutsättning att materialfrågan för den svenska maskinindustrien kan lösas — importen kunna begränsas till att motsvara ett belopp av en miljon kronor.

För övriga maskiner, såsom maskiner för provning och försök, dikesgrävningsmaskiner m. m., samt för reservdelar till redan i gång varande amerikanska maskiner erfordras ett dollarbelopp motsvarande i runt tal 10 miljoner kronor.

För att tillgodose det svenska jordbrukets behov av maskiner från Förenta staterna — under förutsättning att materialfrågan för den svenska industrien löses på ett tillfredsställande sätt — skulle sålunda erfordras ett dollarbelopp på i runt tal 34 miljoner kronor. Därutöver behövas 15—20 miljoner kronor för inköp av traktorer m. m. i Storbritannien. Därjämte erfordras ett mindre belopp för att tillgodose trädgårdsbrukets behov.

Såsom av det nu anförda framgår krävas snabba och effektiva åtgärder både för att tillgodose den svenska maskinindustriens järnbehov och för att få tillstånd en import av vissa maskiner från utlandet.

Då det inte bara för jordbruket utan för hela folkhushållet är av vikt att få klarhet i om åtgärder vidtagits eller planerats för att tillgodose jordbrukets maskinbehov, får jag med hänvisning till det ovan anförda anhålla om första kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för folkhushållningsdepartementet få rikta följande interpellation:

Är herr statsrådet i tillfälle att lämna en redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits eller kunna emotes för att trygga jordbrukets behov av maskiner och redskap?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, 2 och 5—10 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.44 förmiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Torsdagen den 15 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 24, med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 2 § avlöningsreglementet den 15 juli 1944 (nr 546) för personal i det allmänna civiltjänstväsendet.

Herr TALMANNEN yttrade: Innan de nu förestående valen företagas, ber jag att för kammaren få uppläsa 1 § i Kungl. Maj:ts stadga om val till riksdagens utskott den 26 maj 1909:

»Val av ledamöter i utskott skall förrättas med valsedlar, å vilka före namnen utsatts partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av riksdagsmän eller för viss meningsriktning), men vilka i övrigt äro omärkta.

Namnen skola å valsedeln uppföras i en följd, det ena under det andra.

Valsedlarna skola för att bli gällande vara enkla, slutna, hoprullade och fria från överstrykningar. Sedel må ej upptaga flera men väl färre namn än det antal personer valet avser. Där något namn å sedeln är tvetydigt, gäller den dock för övriga namn.»

Företogs val av åtta ledamöter i utrikesutskottet. Därvid avlämnades 102 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Sandler,
 » Åkerberg,
 » Björnsson,
 » Domö,
 » Gränebo,
 » Lindström,
 » Andersson, Elon,
 » Anderson, Axel Ivar.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

På framställning av herr talmannen beslöts att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtas.

Anställdes val av tio ledamöter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 93 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Karlsson, Gottfrid,
 » Ström,
 » Johanson, Karl August,
 » Herlitz,
 » Andersson, Jones Erik,
 » Elmgren,
 » Björck,
 » Mattsson,
 » Lindén,
 » Gustavson.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av tolv ledamöter i statsutskottet. Därvid avlämnades 92 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Olsson, Oscar,
 » Pauli,
 » Lindström,
 » Johansson, Johan Bernhard,
 » Gränebo,
 » Larsson,
 » Bergvall,
 » Andersson, Karl,

Ang. höjning av de kommunala ortsavdragen m. m.

herr Karlsson, Gustaf,
 » Andren,
 » Mannerskantz,
 » Heiding.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

herr Ahlkvist,
 » Ewerlöf,
 » Lodenius,
 » Krügel,
 » Lindblom,
 » Ekströmer.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av tio ledamöter i be-
 villningsutskottet. Därvid avlämnades 74
 godkända valsedlar, alla med partibe-
 teckning »Den gemensamma listan» och
 upptagande namnen på följande perso-
 ner i denna ordning:

herr Wahlmark,
 » Sjödahl,
 » Ekman,
 » Velander,
 » Elofsson, Gustaf,
 » Ericson, Frans,
 » Andersson, Elon,
 » Björnsson,
 » Heüman,
 » Wehtje.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av åtta ledamöter i andra
 lagutskottet. Därvid avlämnades 70 god-
 kända valsedlar, alla med partibeteck-
 ning »Den gemensamma listan» och upp-
 tagande namnen på följande personer i
 denna ordning:

herr Norman,
 » Forslund,
 » Hage,
 » Wistrand,
 » Löfvander,
 » Sten,
 » Holmbäck,
 » Björkman.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Företogs val av åtta ledamöter i ban-
 koutskottet. Därvid avlämnades 70 god-
 kända valsedlar, alla med partibeteck-
 ning »Den gemensamma listan» och upp-
 tagande namnen på följande personer i
 denna ordning:

herr Åkerberg,
 » Sundvik,
 » Leander,
 » Lundqvist,
 » Ljungdahl,
 » Edin,
 » Petersson,
 » Fahlander.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i jord-
 bruksutskottet. Därvid avlämnades 60
 godkända valsedlar, alla med partibe-
 teckning »Den gemensamma listan» och
 upptagande namnen på följande perso-
 ner i denna ordning:

herr Eriksson, Carl Edmund,
 » Andersson, Alfred,
 » Anderberg,
 » Sundberg, Carl,
 » Tjällgren,
 » Olsson, Nils,
 » Näslund,
 » Nilsson, Hjalmar.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta ledamöter i förs-
 ta lagutskottet. Därvid avlämnades 75
 godkända valsedlar, alla med partibe-
 teckning »Den gemensamma listan» och
 upptagande namnen på följande perso-
 ner i denna ordning:

herr Schlyter,
 » Branting,

**Ang. höjning av de kommunala orts-
avdragen m. m.**

Jämlikt § 20 av kammarens ordnings-
 stadga hade herr *Sjödahl* till herr stats-
 rådet och chefen för finansdepartemen-
 tet framställt följande frågor:

Ang. höjning av de kommunala ortsavdragen m. m.

»Kan det förväntas att Kungl. Maj:t inom den närmaste tiden vidtager åtgärder för höjande av de kommunala ortsavdragen?»

Har Kungl. Maj:t prövat möjligheten att, oberoende av frågan om de kommunala ortsavdragens höjande, befria dem, vilkas hela eller väsentliga inkomst utgöres av folkpension, från kommunalskatt å pensionsbeloppet?»

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet WIGFORSS, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara nämnda frågor, erhöll ordet och anförde: Herr talman! Herr Sjödahl har till mig framställt följande frågor:

1) Kan det förväntas att Kungl. Maj:t inom den närmaste tiden vidtager åtgärder för höjande av de kommunala ortsavdragen?»

2) Har Kungl. Maj:t prövat möjligheten att, oberoende av frågan om de kommunala ortsavdragens höjande, befria dem, vilkas hela eller väsentliga inkomst utgöres av folkpension, från kommunalskatt å pensionsbeloppet?»

Vad först angår frågan om ändring av de kommunala ortsavdragen vill jag erinra om att denna fråga icke kan tagas upp till slutlig prövning utan ett förnyat, tidskrävande utredningsarbete. Det är min avsikt att inom den närmaste tiden föranstalta om igångsättande av detta arbete, men något förslag till den nu sittande riksdagen kan inte väntas.

Vad så angår frågan om folkpensionärerna vill jag nämna, att denna fråga sedan någon tid tillbaka är föremål för prövning inom finansdepartementet. Saken har därvid närmast tagits upp från den utgångspunkten, att det gällde att åstadkomma ett provisorium i avbidan på en reform av de kommunala ortsavdragen. Frågan är ganska invecklad. Särskilt gäller detta spörsmålet hur gränsen skall dragas mellan sådana skattskyldiga, som böra komma i åtnjutande av skattebefrielse, och övriga skattskyldiga. Enligt min mening är det emellertid angeläget att frågan snart löses. Det är där-

för min avsikt att söka framlägga ett förslag i ämnet redan till denna riksdag.

Herr SJÖDAHL: Herr talman! Jag ber att till finansministern få framföra mitt tack för det snabba svaret, som desslikes ur mina synpunkter är fullt tillfredsställande.

När jag riktade dessa frågor till finansministern, var jag fullt på det klara med att höjandet av de kommunala ortsavdragen är en rätt invecklad fråga, och jag åsyftade därför närmast att få ett eventuellt uttalande om att utredning i denna fråga skulle sättas i gång. Jag är tacksam för att svaret har blivit sådant det blivit.

Vad beträffar den andra frågan är jag glad över att denna sak tydligen redan har varit under prövning inom finansdepartementet, och jag måste säga, att särskilt för de folkpensionärer, som helt eller väsentligen ha folkpensionerna att räkna med för sin utkomst, är finansministerns uttalande om att det är angeläget att denna fråga bringas till sin lösning vid denna riksdag synnerligen tillfredställande.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 3, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 7 § förordningen den 15 juni 1934 (nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 11, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 15 november 1912 (nr 298) om provianteringsfrilager, m. m.; och

nr 12, med förslag till förordning angående de tider, då allmän fastighets-taxering skall äga rum, m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 13, angående täckande av vissa medelsbrister, redovisade såsom proprialanser i försvarets civilförvaltnings räkenskaper; och

nr 14, angående täckande av viss genom valutakursförändring uppkommen medelsbrist.

Föredrogs och hänvisades till bankotskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 15, angående livränta till N. O. H. Blom.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 16, med förslag till förordning angående ändring i förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring.

Föredrogs och hänvisades till utrikesutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 17, angående godkännande av protokoll angående det svensk-isländska varuutbytet.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 18, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 6 mars 1942 (nr 63) angående rätt för Konungen att åsätta särskild tullavgift.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 21, angående fortsatt statsgaranti för exportkredit.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet den av herrar *Nerman* och *Ström* väckta motionen, nr 1, om ändrad lydelse av § 4 regeringsformen.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet den av herr *Petersson, Emil*, väckta motionen, nr 2, om borttagande av skatten å sådan bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske, m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott nedannämnda motioner:

nr 3, av herr *Schlyter*, om utredning angående ändringar i gällande lagstiftning om registrering av brott och förseelser;

nr 4, av herr *Näsgård* och herr *Andersson, Jones Erik*, om ändring av bestämmelserna rörande folkpensionsförmånerna till på statens sinnessjukhus intagna pensionsberättigade personer;

nr 5, av herrar *Öhman* och *Norling*, om dyrtidstillägg å folkpensionsförmånerna; samt

nr 6, av herr *Isaksson* m. fl., i anledning av 1947 års riksdags beslut rörande bestämmelsen i normalbrandordningarna om avstånd mellan stack och byggnad.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet den av herr *Domö* m. fl. väckta motionen, nr 7, om åtgärder för avhjälpande av bristen på vissa för jordbruksdriften nödvändiga maskiner och redskap.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 24.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 8, av herr *Holmbäck*, med förslag till lag om förvärvande av svenskt medborgarskap i vissa fall;

nr 9, av herr *Andrén* m. fl., om införande av beslutande folkomröstning i viktigare statliga angelägenheter och i viktigare kommunala frågor av allmänt intresse;

nr 10, av herr *Domö* m. fl., om beskarjning och förbilligande av det statliga kommittéväsendet;

nr 11, av herr *Persson, Einar*, m. fl., om anläggande av en mellanriksjärnväg Trysil—Stöa—Dalarna;

nr 12, av herr *Bergvall* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskild automobilskatt, m. m.;

Interpellation ang. höjning av pensionsåldern för statsanställda.

nr 13, av herr *Näsgård* m. fl., angående tullfri införsel till riket av maskiner och redskap för jordbrukets behov;

nr 14, av herr *Elowsson, Nils*, angående förre skraddaren L. A. Lundbergs tjänstårsberäkning för pension;

nr 15, av herr *Karlsson, Gustaf*, m. fl., angående restitution av bensinskatt till utövare av fiskerinäringen;

nr 16, av herr *Arrhén*, om anslag till stationerande av bevakningsfartyg för sillfisket vid Island;

nr 17, av herr *Johanson, Karl August*, m. fl., om ändrad ordning för fastställande av fyraårsplaner för bygdevägar och ödebygdevägar;

nr 18, av herr *Fahlander*, om förenklade bestämmelser för val av ordinarie lärare i folkskolan;

nr 19, av herr *Heüman*, om utredning rörande trafiksäkerheten vid korsningar mellan järnväg och väg; samt

nr 20, av herr *Fahlander*, angående omtryckning av samtliga gällande författningar.

Interpellation ang. höjning av pensionsåldern för statsanställda.

Herr VON HELAND erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Frågan om en höjning av pensionsåldern för de i statens tjänst anställda har under de senare åren vid ett flertal tillfällen motionsledes bragts under riksdagens prövning. Sålunda begärdes vid 1940 års riksdag i då väckta motioner en utredning i detta ämne. Resultatet blev, att riksdagen beslöt uttala sig för en vidgad tillämpning av bestämmelserna om anstånd med avsked ur tjänst. 1941 års höstriksdag beslöt sedermera, att tjänstemän, som var fullt arbetsduglig, skulle kunna få anstånd med avsked intill ett år efter pensionsålderns inträde. Därutöver kunde Kungl. Maj:t medgiva kvarstående i tjänst ytterligare högst två år, om särskilda skäl motivera detta. Beträffande arbetare i statens tjänst kunde anstånd med entledigande beviljas intill två år eller den längre tid som Kungl. Maj:t bestämmer.

Även vid 1943, 1944 och 1945 års riksdagar väcktes motioner med krav om en allmän höjning av pensionsåldern. Samtliga dessa motioner avslögs av riksdagen under motivering, att denna fråga inte borde upptagas till behandling, förrän förhållandena på arbetsmarknaden kunde överblickas bättre.

Därefter upptogo 1946 års statsrevisorer spørsmålet om ett bättre utnyttjande av den äldre arbetskraften inom statsförvaltningen. Revisorerna, som gjort en undersökning i vilken mån bestämmelserna om anstånd med avsked begagnats, framhöllo att detta skett i ganska ringa omfattning. Av den personal som under krisåren nått pensionsåldern hade i genomsnitt taget endast 10 procent medgivits anstånd. Förhållandena varierade emellertid starkt inom olika grenar av den statliga verksamheten. Inom undervisningsväsendet hade sålunda anstånd med avsked beviljats i förhållandevis stor omfattning, medan sådant medgivande lämnats i långt obetydligare utsträckning inom de affärsdrivande verken. Med anledning av denna undersökning föreslogo statsrevisorerna, att bestämmelserna om anstånd med avsked ur tjänst borde komma till största möjliga användning.

Statsrevisorerna framhöllo emellertid, att situationen på arbetsmarknaden var sådan, att även andra medel måste tillgripas för att avhjälpa bristen på arbetskraft. Revisorerna ansågo att hinder inte längre borde möta att ånyo pröva frågan om en höjning av pensionsåldern för såväl tjänstemän som arbetare i statens tjänst. Och revisorerna uttalade sig för att en höjning av pensionsåldern borde genomföras för de arbetare och tjänstemän, för vilka pensionsåldern inträder redan vid 60 år. Till sist framhöllo statsrevisorerna att en utredning av hithörande spörsmål med det snaraste borde igångsättas.

Statsutskottet uttalade, om än i tveksamma ordalag, sin anslutning till statsrevisorernas förslag. Utskottet hemställde sålunda, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning av

Interpellation ang. höjning av pensionsåldern för statsanställda.

en höjning av pensionsåldern, vilket också blev riksdagens beslut.

Någon sådan utredning har emellertid ännu icke tillsatts. På grund härav vill jag anhålla om första kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet framställa följande frågor:

Ämnar herr statsrådet låta föranstalta om tillsättande av den utredning om höjning av pensionsåldern för tjänstemän och arbetare i statens tjänst, vilken föregående års riksdag begärde?

Om så icke skulle vara fallet, vill herr statsrådet ange skälen härför?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens första kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal, den 13 januari 1948.

Till en början beslöto herrar deputerade, att kanslitjänstemännen skulle utgöras av en notarie, tre förste stenografer, tio stenografer, en förste kanslist, en kanslist tillika registrator och fyra kanslister.

Herrar deputerade antogo till

notarie (stomnotarie)

Wistrand, L., byråchef i kontrollstyrelsen;

förste stenografer:

Elfner, E.,
Lundman, A., och
Stäckig, S., redaktör;

stenografer:

Torbiörn, G.,
Hedelius, E., kammarrättsråd,
Ekman, E. L., redaktör,
Julin, G., redaktör,
Eriksson, A., fil. kand.,

Skarvall, K.-E., amanuens vid Stockholms rådhusrätt,
Grass, N., jur. kand.,
Lagerström, L., sekreterare,
Berggren, E., jur. kand., och
Nilsson, O., teknolog;

förste kanslist:

Carlén, E., kammarskrivare i tullverket;

kanslist tillika registrator:

Vide, T., samt

kanslister:

von Krusenstjerna, G., t. f. andre kansli-sekreterare i ecklesiastikdepartementet,

Stenwall, W., postkontrollör,
Löfblad, Margit, fröken, och
Elfner, T., jur. stud.

Det skulle antecknas, att Carlén och Vide redan den 8, Löfblad den 9 samt Wistrand, Elfner, Skarvall och von Krusenstjerna den 10 innevarande januari på särskild anmodan inträtt i tjänstgöring hos kammaren.

Det skulle åligga den sålunda antagna personalen att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

Herrar deputerade biföllo en av stenografen E. Berggren gjord ansökning om tjänstledighet tills vidare för tjänstgöring å annan ort samt antogo till vikarie för Berggren under ifrågavarande tid fil. stud. G. Ohlin.

År och dag som ovan.

In fidem

G. H. Berggren.

På framställning av herr talmannen beslöts att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, 2 och 5—10 skulle sättas sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.11 på dagen.

In fidem

G. H. Berggren.

Fredagen den 16 januari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 förmiddagen.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Justerades protokollen för den 10, 12 och 13 innevarande månad.

Företogs val av åtta suppleanter i utrikesutskottet. Därvid avlämnades 81 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Pauli,
 » Ekman,
 » Strand,
 » Wistrand,
 » von Heland,
 » Andersson, Sven,
 » Bergvall,
 » Nordenson.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av femton suppleanter i konstitutionsutskottet. Därvid avlämnades 65 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Hällgren,
 » Sandberg,
 » Söderdahl,
 » Arrhén,
 » Nilsson, Bror,
 » Nilsson, Ernst Hjalmar,
 » Englund,
 » Thun,
 » Sjö,
 » Bergh,
 » Damström,
 » Wahlund,
 » Löthner,
 » Lundgren,
 » Holmbäck.

Företogs val av tjuguen suppleanter i statsutskottet. Därvid avlämnades 67 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Boman,
 » Anderson, Gustaf Iwar,
 » Gillström,
 fröken Andersson,
 herr von Heland,
 » Berling,
 » Sundelin,
 » Ericson, Johan Eric,
 » Näsström,
 » Sundberg, Carl,
 » Rosenberg,
 » Andersson, Gustav Emil,
 » Hesselbom,
 » Olsson, Karl Johan,

fröken Osvald,
 herr Lundqvist,
 » Persson, Ivar,
 » Bergh,
 fru Svenson,
 herr Lundgren,
 » Ohlon.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av femton suppleanter i bevillningsutskottet. Därvid avlämnades 58 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Franzon,
 » Ramberg,
 » Rosander,
 » Anderson, Axel Ivar,
 » Näsgård,
 » Widner,

herr Englund,
 » Eriksson, Einar,
 » Sjö,
 » Nordenson,
 » Andersson, Sven,
 » Niklasson,
 » Ericson, Carl Eric,
 » Isaksson,
 » Petrén.

Desse personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tio suppleanter i bankoutskottet. Därvid avlämnades 57 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Andersson, Birger,
 » Grym,
 » Persson, Einar,
 » Nordenson,
 » Näsgård,
 » Johannesson,
 » Annér,
 » Lindgren,
 » Persson, Karl,
 » Wehtje.

Desse personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av tolv suppleanter i första lagutskottet. Därvid avlämnades 57 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Olofsson,
 fru Sjöström-Bengtsson,
 » Lindström
 herr Löthner,
 fru Svenson,
 herr Lindgren,
 » Göransson,
 » Jonsson, John Wiktor,
 » Weiland,
 » Arrhén,
 » Herlitz,
 » Nilzon, Ivar.

Desse personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Företogs val av tretton suppleanter i andra lagutskottet. Därvid avlämnades 54 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Strand,
 » Elowsson, Nils,
 » Söderkvist,
 fröken Andersson,
 herr Hallagård,
 » Uhlén,
 » Oswald,
 » Nerman,
 » Åman,
 » Ericsson, Carl Eric,
 fru Flood,
 herr Wahlund,
 » Hollertz.

Desse personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Anställdes val av elva suppleanter i jordbruksutskottet. Därvid avlämnades 50 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Dahlström,
 » Svedberg,
 » Jonsson, Jon,
 » Isaksson,
 » Nilsson, Bror,
 » Johansson, Henry,
 » Björck,
 » Sundberg, Hugo,
 » Andersson, Lars,
 » Hollertz,
 » Oswald.

Desse personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 24, med förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 2 § avlöningsreglementet den 15 juli 1944 (nr 546) för personal i det allmänna civilförsvaret.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet nedannämnda motioner:

nr 8, av herr *Holmbäck*, med förslag till lag om förvärvande av svenskt medborgarskap i vissa fall; och

nr 9, av herr *Andrén* m. fl., om införande av beslutande folkomröstning i viktigare statliga angelägenheter och i viktigare kommunala frågor av allmänt intresse.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet nedannämnda motioner:

nr 10, av herr *Domö* m. fl., om beskärning och förbilligande av det statliga kommittéväsendet; samt

nr 11, av herr *Persson, Einar*, m. fl., om anläggande av en mellanriksjärnväg Trysil—Stöa—Dalarna.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet nedannämnda motioner:

nr 12, av herr *Bergvall* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om särskild automobilskatt, m. m.; och

nr 13, av herr *Näsgård* m. fl., angående tullfri införsel till riket av maskiner och redskap för jordbrukets behov.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet den av herr *Elowsson, Nils*, väckta motionen, nr 14, angående förre skräddaren L. A. Lundbergs tjänstårsberäkning för pension.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 15, av herr *Karlsson, Gustaf*, m. fl., angående restitution av bensinskatt till utövare av fiskerinäringen;

nr 16, av herr *Arrhén*, om anslag till stationerande av bevakningsfartyg för sillfisket vid Island; samt

nr 17, av herr *Johanson, Karl August*, m. fl., om ändrad ordning för faststäl-

lande av fyraårsplaner för bygdevägar och ödebygdsvägar.

Föredrogos och hänvisades till ett tillfälligt utskott nedannämnda motioner:

nr 18, av herr *Fahländer*, om förenklade bestämmelser för val av ordinarie lärare i folkskolan;

nr 19, av herr *Heïman*, om utredning rörande trafiksäkerheten vid korsningar mellan järnväg och väg; samt

nr 20, av herr *Fahländer*, angående omtryckning av samtliga gällande författningar.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 21, av herr *Mattsson* m. fl., om anslag till broförbindelse från öarna Orust och Tjörn till fastlandet;

nr 22, av herr *Näsström* m. fl., om ökat anslag till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp;

nr 23, av herr *Arrhén* m. fl., om löneförbättring för lärare vid provårsläroverk;

nr 24, av herr *Persson, Ivar*, m. fl., om rätt för skattskyldig att vid taxering åtnjuta avdrag även i annan kommun än hemortskommunen;

nr 25, av herr *Hesselbom* m. fl., om snar översyn av gällande bestämmelser angående bostadsgruppering för folkpensionärerna;

nr 26, av herr *Olofsson* m. fl., om nedsättning av priset för tur- och returbiljetter vid resor på långa avstånd å statens järnvägar; samt

nr 27, av herr *Andersson, Lars*, m. fl., om bättre tillgodoseende av landsbygdens intressen och näringar vid arbetstillståndsgivningen.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.56 förmiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.